

Arveoppgjøret – den digitale arven og digitalt testament

Av advokat/partner Svein Arne Hagen
sah@advtofte.no

Avdøde kan ha kryptovaluta og andre digitale penger, kryptokunst, dokumenter og bilder, samt brukerkonti og rettigheter som arvingene ikke vet eksisterer.

Den 1. januar 2021 trådte ny arvelov i kraft. Selv om vi opplever en økende digitalisering, hvor også «digitale verdier» inngår som en verdi i dødsboet, regulerer likevel den nye arveloven i liten grad problemstillinger knyttet til en persons digitale liv.

I den nye loven § 42 er det imidlertid gitt en mulighet for at det i forskrift kan gis regler om at testamenter i fremtiden kan opprettes digitalt med digital signatur. Slik forskrift foreligger ennå ikke.

I. DIGITAL ARV

For advokater som arbeider med arverett, er det tradisjonelle dødsboskiftet nå også blitt mer digitalisert. Samtidig dukker det stadig opp nye utfordringer vedrørende avdødes digitale liv, og problemstillinger knyttet til hvorledes disse spørsmålene skal løses.

Svein A. Hagen er advokat og partner i Advokatfirma Tofte i Kristiansand. Han har bred erfaring med arve- og familiesaker, og tilbyr særskilt kompetanse innen dette rettsområdet. Hagen er i tillegg fast bostyrer for dødsbo ved Agder tingrett. Han fikk møterett for Høyesterett i 2018.

Det er antatt at cirka 20 prosent av alle Bitcoin i verden nå ligger på glemte eller utilgjengelige harddisker, enten fordi eieren er død uten at arvingene er kjent med avdødes kryptokonto, og/eller passordet, eller fordi eieren selv har glemt passordet til kryptovalutalommeboken.

Avdøde kan ha kryptovaluta og andre digitale penger, kryptokunst, dokumenter og bilder, samt brukerkonti og rettigheter som arvingene ikke vet eksisterer. Disse digitale eiendelene kan være spredt på et utall antall tjenester på nett. Det kan også være usikkert hva avdøde ønsket skulle skje med de digitale eiendelene.

Mens man før gjerne fant avdødes dokumenter og gamle fotoalbum i en bod på loftet, kan avdødes bilder og dokumentarkiv nå være gjemt i en «sky» på nettet. Hvor skal arvingene lete?

Hos flere skylagringstjenester kan arvingene få tilgang til alle filene som tilhørte avdøde, dersom de legger fram dokumentasjon. Nettselskapene opplever imidlertid også økende krav til informasjonssikkerhet. Dette gjør det mer krevende for

arvingene å få tilgang til disse kontoene. Dermed kan det ta lang tid for de etterlatte å nøste opp i avdødes digitale liv, hvis de i det hele tatt klarer å komme i mål med dette arbeidet.

Internett brukes i økende grad til kommersielle transaksjoner. Begrepet «digital lommebok» benyttes om en elektronisk enhet, nett-tjeneste eller et program som gjør det mulig å foreta elektroniske transaksjoner, og hvor sikkerheten har høy prioritet ved at programmene er sikret med passord og andre godkjenningenheter. En «kryptovalutalommebok» er en programvare på eierens datamaskin som sikrer eierens kryptovalutainvestering.

Det er antatt at cirka 20 prosent av alle Bitcoin i verden nå ligger på glemte eller utilgjengelige

harddisker, enten fordi eieren er død uten at arvingene er kjent med avdødes kryptokonto og/eller passordet, eller fordi eieren selv har glemt passordet til kryptovaluta- lommeboken. Utilgjengelige kryptovalutakontoer utgjør i dag forholdsvis store verdier også i Norge.

Mens man ennå lever, bør man derfor sørge for å dele mapper med viktige dokumenter, bilder og filer med familiemedlemmer eller andre nærstående, slik at disse er kjent med og kan få tilgang til ens digitale verdier når arveoppgjøret skal gjennomføres.

2. TESTAMENT

Arveloven regulerer hvem som er arvinger. Ved å opprette et testament kan arvelater, innenfor lovens rammer, i et testament bestemme hvem

som skal arve ham eller henne og på denne måten fravike arvelovens regler om arverekken.

Testamentet må opprettes skriftlig og være undertegnet av testator og to myndige, uavhengige vitner som verken direkte eller indirekte får noen fordel av testamentets innhold. Den nye arveloven bestemmer imidlertid at testamentsvitnene ikke må være til stede samtidig, idet det nå er tilstrekkelig for gyldighet at testator vedkjenner seg sin signatur overfor vitnene uavhengig av samtidig tilstedeværelse.

Et testament kan registreres og oppbevares (deponeres) i et testamentregister hos domstolene, noe som gir trygghet og sikkerhet for at arveoppgjøret skjer som bestemt.

Det er for eksempel antatt at mer enn 300 000 nordmenn nå eier kryptovaluta.

3. SKRIV TESTAMENT – TA MED DIGITALE EIENDELER

Det er ennå slik at folk flest ikke er bevisste på å ta med informasjon om digitale eiendeler i testamentet, dersom de i det hele tatt oppretter et testament. I Norge er det anslagsvis kun cirka 10 % av oss som skriver testament.

Det faktum at vi nå også opparbeider oss digitale eiendeler bør medvirke til at flere av oss velger å opprette testament. Det er for eksempel antatt at mer enn 300 000 nordmenn nå eier kryptovaluta.

Å opprette testament er derfor ikke bare for de gamle i samfunnet, men aktuelt for alle som ønsker å legge føringer for verdier og eiendeler etter sin død, uavhengig av alder.

Den som skriver testament, bør vurdere om det er behov for et eget punkt som gjelder digitale eiendeler og informasjon om det. Man bør imidlertid ikke gi fra seg passord mens man fremdeles lever. Det sikreste er ved testament å gi noen som står en nær, adgang til å innhente all nødvendig påloggingsinformasjon etter at man er død.

Erfaringsmessig kan det være vanskelig for pårørende å få tilgang til filer som er lagret hos ulike nettselskaper, dersom de ikke har passordet. I noen tilfeller vil en skifteattest være tilstrekkelig for å få tilgang, men dette feltet er under stadig utvikling, og selskapene har tilknytning til ulike land med ulike krav og praksis.

I testamentet bør det oppgis hvilke kontoer, tilganger, bilder og viktige dokumenter man har, hva som skal bevares når man dør - hva som eventuelt skal slettes - og hvem som skal ha tilgang til for eksempel bilder.

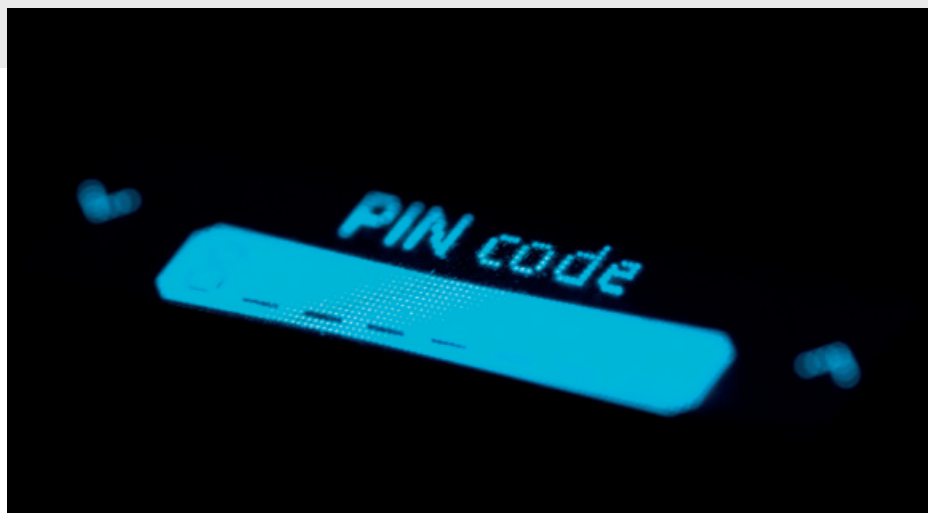
Verdien av kryptovaluta, kryptokunst og andre verdier på digitale konti inngår i den arven man etterlater seg, og må derfor forvaltes etter arvelovens regler.

Dersom man har slike digitale verdier, anbefales det at man i et testament inntar all informasjon om kryptovaluta, blant annet hvilken type (eksempelvis Bitcoin), kryptokunst, alle opplysninger om andre digitale konti (for eksempel hos spillingselskaper på nett), samt gir nærmere informasjon om den «digitale lommeboken». Den

digitale lommeboken kan ligge lokalt på avdødes datamaskin, på mobiltelefonen eller på nettsider (skyen). Den digitale lommeboken lagres lokalt, og det finnes ikke noe sentralt register. Man må derfor ha tilgang til den digitale lommeboken for å realisere blant annet kryptovaluta.

Man kan for eksempel i testamentet bestemme hvem som skal få tilgang til ens kryptovaluta, og hvordan valutaen skal fordeles ved arveoppkjøret.

Dersom man ikke ønsker å opprette et testament, anbefaler vi likevel at den som har digitale verdier, deler all nødvendig informasjon med en nærstående, slik at verdiene kan bli realisert i samsvar med arvelovens regler etter at man har gått bort.

4. DIGITALT TESTAMENT – EN GANG I FREMTIDEN?

I dag er det krav om at testator og det enkelte vitne er fysisk til stede sammen ved vitnets signering. Som nevnt innledningsvis er det imidlertid i den nye arveloven gitt forskriftshjemmel om såkalte digitale testamenter; herunder digital signatur og med mulighet for å gjøre unntak fra de vanlige formkravene til testament. Det er ennå ikke gitt noen forskrift, og derfor er det per i dag heller ikke adgang til å opprette et digitalt testament, men politikerne har varslet at dette er noe de vil arbeide videre med.

Forskriftshjemmelen var ikke med i de ordinære forarbeidene, men kom inn i stortingsbehandlingen etter lobbyvirksomhet fra Finans Norge. Begrunnelsen fra sistnevnte er blant annet at digitale testamenter vil være en både billigere og bedre løsning enn dagens alminnelige testamentsform med to vitner.

Det er fra noen hevdet at langt flere sannsynligvis vil opprette testament dersom dette enkelt kan foretas digitalt på nett og uten dagens krav om underskrift og fysisk bevitnelse. Det er antatt at dette særlig vil gjelde for den yngre del av befolkningen som i dag forventer å kunne utføre alt «papirløst». En av målsettingene er å gjøre det å skrive testament så lett at alle kan klare det uten fysisk å måtte oppsøke en advokat og/eller testamentsvitner.

Det er imidlertid ennå uklart hvordan lovgiver vil utrede muligheten for opprettelse av digitale testamenter; utover at det nok skal knyttes opp mot BankId som identifiseringsverktøy, slik at testator i utgangspunktet kan opprette testamentet på nett hjemme i sin egen stue med digital signatur.

Fra det juridiske fagmiljøet har det likevel blitt advart mot adgang til å opprette digitale testamenter med digital signatur; blant annet begrunnet med at en slik ordning vil ha stort potensial for misbruk og at det heller ikke er nødvendig. Misbruk kan være knyttet til situasjoner hvor det foreligger utilbørlig press eller tvang mot testator. Slike situasjoner vil trolig være lettere å unngå ved fysisk tilstedeværelse av flere personer (vitner).

Det er videre anført at arvelovens ordning er utformet slik at for folk flest skal det være unødvendig å opprette testament. Det er hevdet at for de som vil fravike lovens ordning i testament, kreves det ofte individuell tilpassing som digitale standardtestamenter ikke kan ivareta («skreddersøm gjøres best hos skredderen»). Flere i det juridiske fagmiljøet har derfor anbefalt at departementet bør la forskriftshjemmelen bli liggende ubrukt «i skuffen».